

Badonics Sándorné

Visszatekintve (Innen indultunk)

Amikor végigmegegyek, vagy átautózik Tiszaújváros, vagy Tiszaszederkény utcáin, sok emlék integet felém.

Átölelik azt az utat, ahogyan az átmenetiség, az „itt lakunk, itt élünk” érzése 41 év távlatából otthonunkká alakította ezt a várost.

Együtt nőttünk fel, együtt változtunk. Közösén vettünk részt egy városalakító utazáson. Közben az út során mienk lett ez a hely.

Látom a vasútállomást, ahova 1975 szeptember végének legködösebb napján Hódmezővásárhelyről indulva sok órás utazás után egy két és fél éves, valamint egy 16 hónapos csöppséggel a karunkon, kezünkben további életünk legfontosabb csomagjaival megérkeztünk. Az elképzelésekkel ellentétben szinte kietlenség, szürkesség fogadott.

Merre tovább? Itt fogunk élni?

Az üzletsor mai nyugalomával ellentétben az utazás és a város, a találkozások és a vásárlások központja volt. Innen indultunk tovább a faluba, az akkori Óvárosba. Nagyon messzinek tűnt az a néhány kilométer.

A Bajcsy Zsilinszky utca közepén ma már emeletes házak állnak ott, ahova majdnem egy éves albérleti életünk egyetlen szobájába költöztünk. Ez volt egyszerre a hálósoba, a gyerekszoba, a konyha, a fürdőszoba és a spájz is. A szekrényeink a bőröndök voltak, a konyhánk egy asztal, amin egy 2 lapos villanyrezsón főztünk, a nappalít egy asztal és 4 szék jelentette, a fürdőszoba funkcióját egy gyerekkáád és 2 lavór töltötte be. A vizet a 2-3 házzal arrébb lévő kútról vödörrel hordtuk.

Akkor 2 szobás ház volt, középen nyitott kéményes konyhával, elől hatalmas eperfával, ázott kúttal, és a másik utcára járó nagy hátsó kerttel. Vilma néni a tulajdonos, a másik szobában lakott.

Abban az időben minden kiadható lakás, vagy szoba tele volt. Nem lehetett válogatni az albérletekben.

Ha új lakó érkezett valamelyik házba, annak híre ment és segítőkész kíváncsiság kísérte az életutak alakulását.

Velünk együtt szinte mindenki a lakásvárás reményével érkezett ide.

Senkit nem ismertünk, semmit nem tudtunk, hogy hol található. Az ablakból néztük a falusi élet ritmusát.

Fiatalok voltunk tele reményekkel, olykor csüggedéssel, de minden nehézséget legyőző erővel és akarattal.

Gyerekorvoshoz, gyógyszerészhez, vásárolni, könyvtárba, különböző ügyeket intézni bejártunk a városba. Egy-egy fáradtabb napon sóvárogva néztük a városi házakat, a panelek mögött megbújó lakásokat. Néha fogvatkozó türelemmel vártuk, hogy talán hamarosan mi is a szerencsések közé tartozhatunk, és életünkben az átmeneti állapot megszűnése után az összkomfort nyújtotta kényelem mellett tágasabb lakásban élhetünk.

Ámulva hallgattuk a szerencsések történeteit a korábbi azonnali beköltözés lehetőségéről. Pontosan ez volt az az időszak, amikor a felépült új házak közül többet nem vettek át műszaki hiányosságok miatt, így sokunknak az itt szokatlanul hosszú várakozás maradt.

Közben megszoktuk és megismertük a falut, bár vágyaink a városba irányultak.

1976 augusztusában kaptuk meg az akkori Gagarin utcában az első, két szoba összkomfortos lakásunkat. Határtalan boldogság volt a szőnyegpadlós, nagy ablakos, erkélyes ház 3. emeletére beköltözni.

A faluval a kapcsolatunk ezután sem szakadt meg. A városban nem volt férőhely és néhány hónapig még visszahordtuk az óvodába a kisfiunkat.

A hétvégi műszak után, vagy ünnepek közeledtével szinte mindenki – így mi is - útrakelt és a közelebbi-távolabbi családi kötelékekhez haza, majd vasárnap este a zsúfolt vonatok, buszok jelezték, hogy visszatért.

A Városi Könyvtárban a kölcsönzés során egy véletlen és jó időben feltett kérdésre: – Nincs véletlenül munkaerőre szükség? – Várjon, mindjárt szólok a könyvtárvezetőnek – Jöjjön be a felesége a héten - adott válasz, majd találkozás után november 11-től a könyvtár munkatársa lettem. Ez volt az a mindig is vágyott hivatás, amit régtől dédelgettem magamban.

Munka, tanulás, gyerekek, háztartás, a harmadik csöppség érkezése, öröm, szárnyalás, újat akarás, sok-sok kezdeményezés kísérte az elkövetkező évtizedeket.

Közben a város emberi léptékű nagyságát megőrizve egyre bővült, alakult, szépült és otthonossá vált.

A kezdet, Tiszaszederkény valamilyen módon mindig beékelődött ebbe az életútba.

A Petőfi utcai iskola bezárt kapuja, leeresztett redőnye, üres udvara előtt elmenve látom a néhány éve nyüzsgő gyereksereget, az alsó tagozatosok gyönyörű tantermeit, a nevelői szoba barátságos alkotó műhelyét, az ünnepségeket és hétköznapiakat, mindent, ami egy iskola életét kíséri.

Benne zsong a régi, 2 tantermes épület is, ami az első iskolája volt Tiszaszederkénynek. A Dózsa György utcán megépült „nagy iskola” után itt kapott helyet az óvoda. Ide járt a kisfiam. Közben épült a jelenlegi Szederinda, akkor 1.sz. Óvoda, ami már igazi csoportszobákkal, konyhával, kazánnal ellátott épület volt. Amikor felépült az új óvoda, több szülővel együtt takarítottuk, rendezgettük, csinosítottuk az új épületet. A hideg októberi, november eleji napokon ablakokat pucoltunk, súroltunk, felmostunk, rendezkedtünk. A november 5-i átadás után már csak rövid ideig volt mindennapos a kapcsolatunk, ami 14 év múltán ismét felelevenedett. Akkor már az ÁMK intézményegységeként, a mindennapi munkában.

A Petőfi utcai épületben a nagycsoportosok helyére az iskola technika terme költözött.

A másik terembe '78-ban polcokat, könyveket költöztettünk a Városi Könyvtárból, hogy berendezzük az Óvárosi Fiókkönyvtárat. Szervezetileg a Derkovits Gyula Művelődési Központ-hoz tartozott az Óvárosi Kultúrház és a Városi Könyvtár is, így „házon belüli” feladatunk volt a korábbi kicsi, sötét, tönkrement úttörőszobából átköltöztetni a helyi gyűjteményt is.

A könyvtárlomány elhelyezésével párhuzamosan (legtöbbször kézzel) írtuk rendeztük a raktári és olvasói katalógust.

A könyvtárosok csapata a megyei helyismereti versenyen elért 1. helyezéssel nyert a Szovjetúnióba egy 10 napos utat, ahonnan április 30-án jöttek haza. Május 1. „tiszteletére” viszont ünnepélyes átadásnak kellett lennie. Ketten maradtunk a könyvtárban a kölcsönzésre, tájékoztatásra, gyermekkönyvtárra, nyitvatartásra, stb. Reggel korán kibikliztem a faluba, rendeztem a könyvtárat, majd délelőtt 10-kor vissza. Bent elvégeztem a feladatom, majd ismét biciklizés és este, éjjel, amíg bírtam, újabb rendezés. Másnap ugyanígy. A Derkovits Gyula Művelődési Központtal igazgatóhelyettese, Ládi Vera jött ki többször segíteni. Szinte

minden reggel autók álltak meg a Petőfi utcában. Jöttek ellenőrizni, hogy kész leszünk-e, hogy haladunk? Hol a Városi Tanács illetékes munkatársa, hol az igazgató, hol az elnökhelyettes asszony szerette volna látni a haladást.

A Kultúrház régi tereit még bejártam és ismertem. Sok kellemes, közös rendezvényünk volt itt.

Az átépítés után a „nagy klubszoba” mellett kapott helyet a könyvtár, ami újabb költöztetést, rendezést jelentett.

A Református Templomnál elhaladva látom azt az 1989. december 3-i délutánt, amikor a II. Világháborúban elesettek emlékére készített gránit táblát avattuk. Nagyon hideg napok voltak és a tábla elhelyezés munkái közben próbáltunk az iskolásokkal, akik az emlékezés ünnepi pillanataihoz verset mondtak.

Az ünnepi Istentisztelet után az emlékező beszédet az akkori tanácselnök, Hegedűs György mondta. Az emlékezés virágainak elhelyezéséhez az elesettek családjának kései utódai, gyerekek helyeztek el 1-1 szál szegfűt az Úr Asztalánál, ami mellé letettek 1-1 szál égő gyertyát. Amikor a 40. minden elesettért égő gyertyát is letették az asztalra, felhangzott a Himnusz és közben megszólalt a harang.

A világi megszólaló mellett – ezt könnyebb volt elfogadtatni – a gyertyák nem jellemzői a református liturgiának, valamint a harang szokatlan időben történő megszólaltatása is váltott ki vitát az előzetes egyeztetés során az akkori lelkésszel. Az „azt csinál, amit akar” mondattal váltunk el egymástól.

A zsúfolásig megtelt templomban gyönyörű ünnepség volt a táblaavatás. Szinte minden családot ért gyász és fájdalom a háború viharában.

Soha nem felejttem el Kiss Sanyit, akinek az édesapja 1943-ban a háborúban eltűnt és semmit nem tudtak róla, csak legendává alakult módon várták: - Köszönjük. Azt hiszem, most temettük el Apát.

Ami nem látszott az ünnepi pillanatokban: a TSZ elnök megígérte, hogy adnak 40 szál fehér szegfűt a fólia sátrakból. Már tartott az Istentisztelet, amikor felsorakoztattuk a gyerekeket, fiatalokat, szinte a templom előtt, mert nem lehetett beférni, ám a virág sehol nem volt. Elfelejtette elküldeni az illetékes. A virág nagyon kellett és ekkor „Tünde tanítónéni” (Nagy Tünde), akinek volt egy trabantja, elment a fólia sátrakhoz, bemászott és szedett 40 szál szegfűt. Mire az első név elhangzott, kiosztottuk a virágot és minden a „forgatókönyv” szerint történt.

A táblaavatási ünnepség utolsó mondata, ami a Templom előtti téren hangzott el: - Köszönöm. Nem gondoltam, hogy ilyen megható és szép lesz ez az ünnepi alkalom. Ebben a templomban most már mindent megcsinálhat, amit akar. -

A művelődési ház és a könyvtár, a szolgáltatóház, az iskola, az óvoda, a tornaterem felidézi a pillanatok, amit sokakkal együtt átéltünk itt.

1987-ben jött létre egy mindenki számára új intézményi forma, az ÁMK.

A létrehozás után 3 évvel, egy nagy felújítás kellős közepén jöttem ide dolgozni.

A mai látvány mögött már nem látszanak a szinte üvegházként működő folyosó üvegfalai, ahol egy kiadós eső után az alumínium keretek alatt befolyt vízben, vagy a klubszoba előtt hatalmas békák néztek szembe velünk, a tornateremként is funkcionáló nagyterem, a kézzel tekerős függönyhúzó, a széldeszakkal borított könyvtári polcok, a feketére festett kölcsönző asztal, a régi írógép, a piros-fekete puffok, a tárcsás telefon, a villanykályhák, a huzatos ablakok, az egyetlen Bandi „márkanévű” gyerek íróasztal, a mozi gépház vetítógépeivel

együtt, a kopott mozi székek, az akácfán a hangos bemondó(a „vasember”), a sáros udvar, a hordozható kis magnó, az Orion TV és oly sok minden, ami az akkori feltételeket jelentette.

A hagyományos kultúrházi feladatok túllépésének, a szolgáltató és segítő feladatok felvállalásának egyik első eseménye volt, amikor a „faluba” bevezették a telefont. Az igényléseket, az OTP ügyintézését és minden ehhez kapcsolódó dolgot a művelődési házban intéztem. Szinte az egész lakosság megfordult itt.

Így találkoztam újra egy régi kolleganőmmel, jó ismerőssel, aki éppen munkanélküli volt. Ma ő a fiókkönyvtár vezetője. Közös szerencsénk volt ez a találkozás. Nagyszerű munkát végez. Később lehetett intézni a különböző szociális és egyéb, a Polgármesteri Hivatal ügyfélszolgálatához tartozó ügyeket is. Naponta hoztam-vittem a nyomtatványokat, intéztem a lakossági problémákat. Amikor túlnőtt ez a feladat a lehetőségeinken, akkor került alkalmazásra egy félállású hivatali ügyintéző, akinek a helye változatlanul itt volt. Előbb közös irodában, (abban az egyben, amit annak neveztünk) majd a Szolgáltatóházban.

Az első fénymásoló gépet a '90-es őszi BNV akciója keretében vettük. Utolsó nap utaztam Budapestre, 230 000 Ft,-al a táskámban és megvettem az utolsó darab Canon gépet. Hatalmas változás volt a mindennapi munkánkban, hiszen a kézzel és írógéppel készített meghívók, műsortervek, forgatókönyvek már sokszorosíthatók voltak. Kiterjesztettük a szolgáltatást a lakosság számára is, aminek különösen a kárpótlások, földvásárlások során vették nagy hasznát, de mind a mai napig – persze már korszerű technikával – igénylik ezt.

Az első október 23-i ünnepséget mi rendeztük. A függöny mögött, sötétben, 1 gyertyával megvilágított asztalra tett magnóról adtuk be az itthonról kivitt zenei anyagot, állandó kazetta cserékkel. Közben áramszünet lett. Gyorsan a gyerekek kezébeadtunk 1-1 gyertyát és beküldtük őket a színpadra, hogy a közönség ne vegyen észre semmit. Kirohantam az ÉMÁSZ-osokhoz, hogy azonnal kapcsolják vissza az áramot. Szerencsére viszonylag hamar végeztek. A műsor menetét közben alakítottuk, hogy ne maradjon ki semmi. Látom a múltból Magdikát (Tóth Istvánné) és hallom a csendet, ahogyan az „ünnepi beszéde” közben elővesz egy szalagot. Azt, amit 1956. december 4-én főiskolásként elrejtett egy kép mögé és csak a mai ünnepségre merete elővenni.

Az első nagy rendezvény egy nemzetközi menettánc bemutató és néptánc műsor volt augusztus 20-án. A több mint 100 különböző nemzetiségű táncost a műsor után megvendégeltük. A folyosón terítettünk, amihez az otthoni, itthoni terítéket használtuk. A szendvicseket a folyosón készítettük, a saláták és a sajtálak itthon készültek, a gyümölcs a Tisza parti telekről került az asztalra. Még nem lehetett u.n. reprezentációra költeni.

Az első Szederkényi Gyertyagyújtáson a zsúfolásig megtelt teremben a Pántlika Néptánc csoport műsora mellett Oscar Wilde: A boldog herceg meséjét mondtam és Varga István Tiszteletes Úr karácsonyi ígét hirdetett.

Első szüreti rendezvényünk az Idősek Klubjával közösen lovaskocsis felvonulással, falujárással, tirolai táncokkal, jókedvű, vidám óvodás produkciókkal és szüreti bállal kezdődtek. A „kisbíró” Teslér Balázs bácsi volt, a szőlőt a kertekből hozták az emberek, a pogácsát az asszonyok sütötték.

A rendezvények, amik később hagyománnyá váltak, a közös munka és a megújuláshoz kapcsolódó útkeresések, közös gondolkodások, tervek, nagyszerű csapatot építettek.

A farsangok, a Gálák, a Vásárhelyi Napok rendezvényei, a Pedagógus napi ünnepségek, a szavalóversenyek, a színházi előadások, a nemzeti ünnepek, a Citera együttes egyre szaporodó sikerei és szakmai elismerései, a Szederke Díszítőművészeti Kör, a jubileumi nagyrendezvények, találkozók, szobor avatások, regionális rendezvények, vetélkedők, könyvtári foglalkozások, ballagások, sport rendezvények a felsorolhatatlan események sora mind-mind a közös gondolkodás, az ÁMK-s csapat eredményei voltak.

Csoportok alakultak és működtek, természetes volt az átjárás az oktatás és a művelődés között, szerves részévé vált a könyvtár, a művelődés, a nevelés, a szociális feladatok, és számtalan terület az intézményi életnek.

Kiállításaink sokszor a megyehatáron túlról is hoztak látogatókat.

Néhány híres előadó műsorában a helyi szereplők is lehetőséget kaptak.

Közös címerünk, közös értékeink voltak.

Az Idősek klubjával mindennapos kapcsolatunk alakult, együtt ünnepeltünk, gondolkoztunk, rendeztünk és szerveztünk.

Egymás értékeinek a tiszteletben tartásával, elismerésével, az emberi kapcsolatok és minden ember megbecsülésével, sok vidám és nehezebb időszakot átélve, jól érzetük magunkat ebben az intézményben.

Közben a „falu”, Tiszaszederkény korszerű infrastruktúrájával, ellátórendszerével, rendezett utcáival, tereivel, ugyanolyan otthonos feltételeket biztosít az itt élőknek, mint a 3 km-re szépiülő és épülő város.

A lehetőségek függvényében az ÁMK feltételei is fokozatosan alakultak. Mivel mindenért nagyon megdolgoztunk, mindent több-kevesebb türelemmel kivártunk. Emlékeztünk rá, hogy honnan indultunk. Magunkénak éreztük az egész intézményt és minden apróságra nagyon vigyáztunk. A környezet esztétikussá, a lehetőségekhez mértén korszerűvé vált. Mindenestre olyaná, ahonnan a változások, átszervezések után tovább lehetett lépni.

Az utazás egy-egy pillanatának felidézése után csak ismételni tudom a többször elmondott Horváth Jánostól kölcsönvett idézetet: „Egyik kezével minden jóra való ember valaki másét fogja a múltban és érzi benne a biztatást; a másik kezét pedig kinyújtja és várja, hogy általa a lánc folytatódjék.”

BADONICS SÁNDORNE

Berta Judit

Régi rög új utakon

A kertváros palotái között barangolva gurult egy rög az utamba, mérgelődtem megint egy kutyagumi. Szemügyre vettem és egy lábnyomokkal taposott földlabda volt, száraz fűcsomóval összegyűrve.

Eszembe jutott, hogy nem is olyan rég itt nem volt ez olyan ritkaság...úgy 30 évvel ezelőtt. Vállamon az őrsi zászlóval itt meneteltem a 80-as években hatos iskolás társaimmal, „Mint a mókus fenn a fán-t „ énekelve gyalogoltunk ki a makkosba a szántóföldön át. A csapat nótafája adta a taktust, együtt zengtük a dalt üde mámoros ajkkal...de mindegyikünknek meg volt a feladat, zászlóvivő, őrsvezető, mókamester.... Emlékszem mindig kellemes tavasz volt, meleg, felhőtlen, jókedvű. Porzott az út a lábunk alatt az áprilisi Madarak és Fák napjára időzített túrán, amit úgy szerettük, ahogy volt. Tanáraink állomásokon vártak minket a prérin, ők kérdeztek, mi válaszoltunk, jutalompecsét a megvonalmazott naplóba és mi harsány dalolással hagytuk magunk mögött a kilométereket. Azokat, ahol ma rohanó autók biciklisek, babakocsis anyukák, rolleres gyerekek szelnek keresztül nap, mint nap, s ahol jelzőtáblák, útkeresztezések, fekvőrendőrk foglalták el mára a pusztát.

Rugdostam magam előtt a rögöt, s így görgettem tovább gyermekkori emlékeimet ...Talán itt az Őrsi út egyik nagy társasháza helyén volt az a hatalmas szénakazal, amiben a nyári szünetben hemperegtünk. Emlékszem füstnek véltük a megbolygatott halomból felszálló port, és ha valamelyikünket elnyelte a szalmabála, a többiek kezüket nyújtva húzták ki a levegőtlen mélységből. Nem emlékszem, kukorica földekre, sárgálló búzakaralászokra, talán nem is volt ott, akkor, volt viszont lábunkat agyoncsípő csalán, vadon növény szeder és papsajt. Aprópó papsajt? Hová lett? Azóta sem láttam. Elnyelte a betonrengeteg.

Nem flip-flop papucsban csattogtunk, mezítláb szaladgáltunk a forró aszfalton, a játszótér színes vas földgömbjéről lógtunk fejjel lefelé, lábunkat beakasztva, előre-hátra pörögtünk a poroló rúdján, ha épp a felnőttek nem poroltak rajta szőnyeget....így lakáskulccsal a nyakunkban verődünk össze mi Malinovszkij utcai gyerekek, de jöttek sokan közénk az Április 4 közből is. Gumiztunk, ugró iskoláztunk naphosszat, s néztük, ahogy negyed négykor begurulnak a Tifós, Tvk-s, Erőműves buszok, szüleinket hozták haza a szürke farosok. Én mindig a Tifósat vártam, az volt a harmadik a sorban, azzal jött haza anyukám. ... ma is jönnek a buszok...nem a szürke farosok, a sárga csuklósok. Ugyanazt az utat tapossák évtizedek ótaigaz már nincs erőműves, és tifós sincs és a tvk-ból ki-be gurulók ablakából is eltűnt a réges-régi tábla.

BERTA JUDIT

MÚLT, JELEN, JÖVŐ...

Valamikor, valahol, valakik úgy döntöttek, hogy itt a Tisza mentén (Tiszapalkonya és Tiszaszederkény földjén) a kukorica és a búzatáblák helyére ipari létesítményeket és várost építenek. Így lett az előbbi a Hőerőmű névadója, az utóbbi pedig egy rövid időre a városé. S jöttek az emberek , jöttek egy új világ építésének reményével, jöttek szabad akaratból s jöttek: mert "hozták" őket! - "1955-ben egyetlen ember élt Magyarországon, aki Herakleitoszsal, Buddhával, Lao-ce-vel és Shakespeare-rel mindenikük anyanyelvén nemcsak beszélgetni, hanem beszélni is tudott volna. Ha az emberi szellem e négy prófétája Tiszapalkonyán szállt volna le a repülővel, s megszólították volna az első munkást, s az épp Hamvas Béla lett volna..." - SZŐCS GÉZA költői képzelete szülte: irracionális találkozás egy irracionális világban... Ha leszálltak volna?! - De nem szálltak le s így a találkozás elmaradt; ez semmiképpen sem róható fel Hamvas Bélának. Ő ott volt a megjelölt helyen, mert a "korszellemnek" megfelelően egy Hamvas formátumú filozófus-író hol is lehetett volna máshol, mint erőmű-építkezésen, kőbányában, börtönben vagy éppenséggel az akasztófa árnyékában! Hamvas Béla szerencsésnek mondhatta magát, mert neki "csak" erőműépítés jutott s éppen Tiszapalkonyán, - '55- ben és utána is még jó néhány évig . Ott volt akkor is, amikor 1960 szeptemberében e tájra vetődtem, (no nem repülőgéppel, hanem a Nyíregyháza-Ohatpusztakócs viszonylatú motorvonattal Polgárig, onnan pedig farmotoros Ikarus-szal vagy a nem nagyon kedvelt "fakarusszal") a Tiszapalkonyai Hőerőmű barakkfalujába. S egészen bizonyos vagyok abban, hogy találkoztam Hamvas Bélával! Akár úgy is, hogy ott üldögélt a III- as telepi kocsmában, amikor tanulóársaimmal betértünk oda, merthogy sikerült összetallóznunk a fejenkénti 90 fillért - a pikoló világos akkori ellenértékét. De az is életszerű és hihető, hogy arra a padra ültem le, amelyről ő éppen felállt vagy ajtót nyitottam utána úgy, hogy a kilincsen még ott volt a kézmelege... Akárhogyan is volt, akkor nem tudhattam kinek járok a nyomában. Ma már ismert a neve és a helye a magyar és a világ kultúrtörténetében. De vajon mennyire ismert s milyen nyomot hagyott itt, ahol sok évet töltött? Lehetne persze költői is a kérdés, de hát e néhány róla írott sor mégiscsak válasz lehet - hiszem , hogy az akkori generációból még sokan járunk - kelünk itt az emlékek sűrűjében. A gondviselés kegyeltjének tudhatom magam, amiért éppen akkor vetett ide, s marasztott is itt. Mert mi fogott meg, mi tartott itt e tiszamenti tájon egy Nyírségből (akkor sötét Szabolcsnak nevezték azok akik nagyon kedveskedni akartak !) jött legényt?! A hely szelleme (?) meglehet, de erről akkor még nem sejtettem, nem sejthettem semmit. Akkor csak azt tudtam, hogy van Tiszaszederkényben egy kisleány... Arra jóval később eszméltem rá, hogy milyen helyen is járok nap mint nap, hogy tapodom Lorántffy Zsuzsanna, gróf Széchenyi István, Vásárhelyi Pál - vélt vagy valós - már légiesült lábnyomát. Mert Ők jártak itt, cselekvő tetteikkel jártak itt s hagytak évszázadokra maradandó nyomokat. Gróf Széchenyi István és Vásárhelyi Pál a Tisza szabályozás tervével a Pannónia nevű gőzhajón felhajózott Tiszabercelig, így láthatták a szederkényi Templomtornyot is. Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony Szederkényt üszkös maradványain építtette újjá, s tette élhetővé a hajdúk letelepítése által. Elborzadhatunk a gondolattól is, hogy mi lett volna, ha nincs ez az önzést nem ismerő, csak a nemzetéért aggódó csodálatos teremtmény. Iskolák alapítója, fenntartója, aki még a végakarátában sem feledkezett meg teremtményeiről. Meghagyta utódainak, hogy gondjuk legyen az eklézsiákra, iskolákra, tanítókra, szegény és jómódú diákokra egyaránt. Távoli múltunk e három nagy formátumú alakjában közös vonás a mérhetetlen felelősségérzet, a jövőbelátás képessége és a tenni akarás. Lorántffy Zsuzsanna is tudta azt amit gróf Széchenyi István vetett papírra majd kétszáz év múlva: " A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma." Az utókor ha megkésetten is, de méltányolja tetteiket hiszen, Lorántffy Zsuzsannának szobra van itt Szederkény főterén, iskolát, utcát neveztek el róla és Emlékplakettet, amelyet minden év augusztus huszadikán adnak át az arra érdemeseknek . De iskola és utca névadója gróf

Széchenyi István és Vásárhelyi Pál is. Hamvas Béla nevét pedig a városi könyvtár és a jól ellátott fiókkönyvtárak viselik. Hiszem, hogy itt "jártuknak" látható, kézzelfogható nyomain kívül, szellemük is, mint a hely szelleme itt lebeg fölöttünk, fogva tart, nem ereszt!

Magamról elmondhatom tehát, hogy jókor jöttem jó helyre! Akkor kerültem erre a vidékre, amikor jöttek szélrózsa minden irányából, az ország különböző vidékeiről fiatalok, idősebbek, tapasztalattal bírók és pályakezdők. Magam ez utóbbiak közé tartoztam, engem itt csapott meg először a "mozdony füstje". Visszagondolva a Tiszapalkonyai Hőerőműnél eltöltött tanulóévek fabarakkos romantikájára, ma is kellemes emlékek ébrednek bennem. Emlékek a Tisza - parti Halászcárdáról, a nótázásokról! Emlékek a Pahota Károly vezette amatőr színjátszók "művészi" előadásairól a környező falvakban is. Ma is eleven kép: a színpadi függöny előtt álló Varsányi Endre villamosmérnök mackós alakja, amint József Attila verset mond szenvedéllyel, nagy átéléssel! Mindeközben a gyárakkal együtt gombamód szaporodtak a még arculat nélküli emeletes házak, bölcsődék, óvodák, iskolák, lakóházak. Egyszóval épült a JÖVŐ! És láss csodát egyszer csak megszületett a JELEN. Egy élhető, emberléptékű, emberarcú város amelyet az itt élő, sok helyről idesodródott ember szellemisége tett olyanná amilyen ma. Ez a szellemiség hozta létre 1968 - ban, az alig két éves városban a zeneiskolát is. - " Legyen a zene mindenkié! (...)A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható. Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él és hal." (Kodály Zoltán) - Ennek jegyében szerveződtek a bérleti hangversenyek évente négyszer - ötször, neves előadókkal: pl. (Kocsis Zoltán) és karmesterekkel pl. (Kobajasi Ken-ichiro). Aztán ez a kezdeti lendület megtört és nem tudni miért teljesen elhalt, elmaradtak a hangversenyek sokunk bánatára, ám a zeneiskola tovább él... És élettel teli a sport és a kulturális élet is. A régmúlt szokásainak újraélése a hagyományápolás, reneszánszát éli. - Ma már templomai is vannak - s a sportváros és virágos város elismerések után - méltán megkaphatná a templomos város megtisztelő címet is! De megillehetné a biztonságos város valamint barátságos város kitüntető elismerés is ha volna ilyen kategória. És ez a város példaadó testvér város is! A teljesség igénye nélkül testvérvárosaink: Beregszász, Csíkszereda, Rimaszombat és a lengyel : Swietochlowice amelyekkel élő eleven a kapcsolatunk ezt igazolja a következő levélrészlet is Beregszászról:

"Beregszászi köszönet

Tisztelt Bráz György Polgármester Úr!
Tisztelt Képviselő-testület!

Városuk az elmúlt években nagyban hozzájárult ahhoz, hogy támogatásaik révén az egykoron híres beregszászi labdarúgás újra felemelkedjen, hogy a magyar családok mindennapjai komfortosabbá váljanak és nem utolsó sorban iskoláink diákjai felejthetetlen élményekkel gazdagodjanak.

Ezúton szeretném megköszönni Önöknek a lehetőséget, hogy egy 40 fős beregszászi diákcsoport újfent Tiszaújváros vendégszeretetét élvezhette.

Tisztelettel:
Babják Zoltán
Beregszász Megyei Jogú város polgármestere "

Éles Mihály a Tiszaszederkény Kultúrájáért Egyesület tagja

A

VÁROS

AHOVA JÖTTEM

A város, ahova jöttem.

1965 nyarán, harmadéves építésztechnológus hallgatóként, és mint a BÁÉV (Borsod-megyei Állami Építőipari Vállalat) tanulmányi ösztöndíjasa, nyári gyakorlatra Tiszaszederkénybe érkeztem, a megyei nagyvállalat itteni építésvezetőségére. Erről az épülő településről ekkor mindössze annyi információ volt, hogy nem sokkal ez előtt itt forgatták Gál István, *Sodrásban* című filmjét. Miután a filmet magam is láttam, ezért jól emlékeztem néhány képsorra, és a filmben megjelenített eseményekre, látványokra. Így az akkor már meglévő üzletsorra, és a tiszaparti jelenetekre, amelyekben akkor nagyjából velem egyidős, fiatal színészpálmák; Huszti Péter, Balázsovits Lajos, Drahota Andrea, és az azóta elhunyt Kozák András szerepeltek. Haj milyen fiatalok, szépek, erősek, tetterre készek és bohémek voltak és voltunk még akkor, és milyen jókat fürdöttünk mi is egykor a Tiszában! Emlékezetem szerint e filmalkotás a fiatalok felelősségére volt hivatott felhívni a figyelmet, amint arra a címe is utal.

E kis nosztalgizálás után visszatérve azonban a tárgyhoz, szintén emlékezetes maradt számomra, hogy a BÁÉV miskolci központjából vállalati kocsival hoztak ki a gyakorlat színhelyére, és nagyon éles képként maradt meg emlékezetemben, és lelki szemeim előtt az építés alatt álló település sziluettje, amikor a völgyével elhagytuk Sajószögedet. E kép számomra egyáltalán nem volt megnyerő, sőt inkább bántónak mondható, szürke nyersessége, és a tájból mértani kubusaival kiemelkedő épületei miatt, melyek felett toronydaruk jártak ide-oda. Szemeimnek sokkal kedvezőbb látésként szolgáltak a tanulmányaim alatt megszokott, múltat idéző és reprezentáló, sokszínű városképek, hiszen a vidéki klasszicista építészet egyik szép épületében, a Debreceni Református Kollégiumban töltöttem középiskolai diákéveimet, egyetemistaként pedig Hauszmann Alajos, egykori neves építészünk, és műegyetemi tanár egyik reprezentatív alkotásában, a Budapesti Műszaki Egyetem Duna-parti főépületében szívtam magamba az építészeti tudományokat. A klasszikus formák, a gazdag építészeti díszítések így sokkal közelebb álltak hozzám, mint amivel én itt töményen szembesültem, nevezetesen azzal a szocialista realizmussal (szocreál), amely irányzat amúgy ez időben áthatotta a művészeteket. Egyébként pedig - az építészeti tanulmányaim felénél járva, - már alapos ismereteket és képet kaptam, és kaptunk az építőművészet legszebb hagyományaiból; - az ókori építészet csodáin túl, a gótika, a reneszánsz, és a barokk építészet gazdagságáig. Itt bizony szembesülnöm kellett a modernnek mondott, és fent nevezett építészeti stílus egyszerű és határozott, ám művészinak és szépnek egyáltalán nem mondható megjelenésével.

Pár évvel később aztán, tanulmányaim végeztével, 1968-ban az ösztöndíjat adó vállalatom ide küldött ki, hogy kész építésztechnológusként, a gyakorlati idő letelte után rám bizzák majd az itteni építési üzem vezetését. A szerződés kötöttsége miatt nem kérdeztek meg az ez iránti akaratomat, igaz én sem tiltakoztam az idehelyezés ellen, amiben valamelyest közrejátszott az is, hogy így módon viszonylag közel maradtam gyermekkorom, és ekkor még szüleim lakhelyéhez, Nyíregyháza közelében, mely város egyébként születésem helye. Eleinte gyakorta jártam haza, Tiszaszederkényt - ekkor még ezt a nevet viselte - csak amolyan kényszerű, de szükséges munkahelynek tekintettem. Hiányzott a társaság, az otthon melege, a szülők közelsége, az ismerősök megszokott arca, a kertek virága, az akácfák látványa és illata, és nem utolsósorban hiányzott a harangszó is. Idegen volt tőlem, és hidegen hagyott ez a folyamatban lévő csupasz, rideg, szürke lakónegyed. Azt hiszem leginkább ez a jelző illeti az akkori településrészt. Az 1-es szomszédsági egységnek nevezett terület valóban a tervezett város egyik, és első negyedét jelentette, de ez sem teljesedett még ki ekkor. A művelődési ház átadás előtti állapotban, a gimnázium építés stádiumában leledzett, és az úgynevezett 2-es szomszédsági egység, (a mai Bethlen Gábor - Mátyás király - Örsi - és József Attila közötti rész) - korábban mezőgazdasági terület, - még teljesen beépítetlen volt. Ezért a helységünk ez idő tájt inkább csak amolyan lakótelepként funkcionált. Az igazi, hagyományos városi léthez és élethez tartozó több funkciót, mint pl. orvosi ellátást, művelődést, közszolgáltatást biztosító egységeknek ideiglenes helyei voltak csupán. Templomok létesítése pedig egyáltalán nem szerepelhetett, és nem is szerepelt a városépítési tervekben.

11 évig, - lényegében az állami beruházások befejezéséig - dolgoztam a város építésén, mely idő alatt sok ezer lakás került ki az építőmunkásaink kezei alól, és ezek mellett számos középület; - bölcsődék, óvodák, iskolák sora, újabb üzletek, az orvosi rendelő, és a városháza is. Ez idő alatt épült be - paneles épületekkel - a már fent említett 2-es szomszédsági egység, illetve a jóval később létesített *Városi Fürdővel* szemben lévő 420 lakásos lakóegység. Idekerülésem első munkái között volt az a bölcsőde, amely átépítése során ma már öregek otthonául (*Nikodémus*) szolgál, és amely tény híven mutatja városunk, és a saját magunk felett eljárt időt, megjegyezve, hogy az eltelt évtizedek a nagyszerű fejlődés mellett ilyen kényszerű változásokat is hoztak, azonban főként pozitív irányban. A kezdeti lakótelep így vált egyre jobban működő, virágzó, és folyamatosan fejlődő, szépülő kisvárossá, amely idő közben **Leninvárossá** neveztetett. Aztán az élet úgy hozta, hogy mint a Városgazdálkodási Vállalat dolgozója és egyik vezetője továbbiakban az állami lakások és a közterületek kezelőjeként munkálkodhattam 12 éven keresztül a városunk üzemeltetési és fenntartási feladataiban. Ez időben kerültek kivitelezésre az újonnan beépített területeken parkjaink és zöldterületeink, amelyek azóta szépen beálltak és működnek mindnyájunk hasznára és örömére. A rendszerváltozás utáni első önkormányzatunk eredményes munkájának köszönhetően - melynek akkor magam is képviselőként részese voltam - megtörtént az utcanevek „szovjettelenítése” és magyarosítása, no és természetesen a városunk névváltoztatása is. Így kerültem hirtelen Leninvárosból **Tiszaújvárosba**, anélkül, hogy innen egy tapodtat is mozdulnom kellett volna. Az állam kivonulásával pedig beindult a magánlakás építés, amikor is önkormányzati közreműködéssel és részbeni teherviseléssel beépült a 3-as és 4-es szomszédsági egység területe is. A rendszerváltozás következtében megszüntetett, illetve átalakított VGV miatt munkahely változtatásra kényszerülve, ismét építési feladatokban való részvételre, a TVK-hoz kerültem. Itt éppen ebben az időben indultak újabb nagyberuházások, nevezetesen az Égetőmű, a PP-4 intenzifikálása, és az Olefin-2, mely létesítmények főként a bennfentesek számára mondanak sokat, de annál inkább többet jelentettek és jelentenek ma is városunk lakosságának foglalkoztatásában, és az iparüzési adókon keresztül a városi fejlesztések lehetőségeiben. Az itt eltöltött 10 éves munkaviszonyom után innen vonultam nyugdíjba.

Manapság pedig, most már élvezve a nyugdíjas lét lehetőségeit és áldásait - egyben viselve a korral járó megpróbáltatásokat - sem mondhatom, hogy a város életéből, közéletéből kivonultam volna. Hanem - amint az építészeket olykor nevezni szokták - „*megfagyott muzsik*”-ként nem a materiális, hanem a lelki szférákat építem és szolgálok. Mint hosszú ideje énekari tag és vezető, úgy vélem, valamit tettem és ma is teszek a zenekultúra városi életben tartásáért, a *Leninvárosi, illetve Tiszaújvárosi Krónika* lapjain keresztül vélhetően valamit az emberi viszonyaink javításáért, és nem utolsósorban, mint egyháztag és egyházfi, keresztyén mivoltunk kiteljesítéséért is. Első, kedvezőtlen benyomásaimat épülő városunkról később felváltotta a megszokás, mára pedig kiteljesedett bennem a szeretet és ragaszkodás, melyekben az elmúlt idők dolgos, szép emlékei dominálnak. Azok a tényszerű és meglévő eredmények, tárgyi, vagy eszmei dolgok, amelyekkel nap, mint nap találkozom, és amelyek lépten-nyomon visszaköszönnek. A házak, amelyeket mi építettünk, és ahol lakunk, a parkok és játszóterek, amelyeket mi létesítettünk és tartottunk karban, és ahol gyermekeinket hintáztattuk. De ide tartoznak az ipari területek kolonnái és fáklyái, a ma már csupán emlékként és látványként szolgáló palkonyai 4 kémény, és az ország legmagasabb kéménye is. Szép templomainkra pedig különösen büszkék lehetünk, amelyek a rendszerváltozás után végre megépülhettek, és amelyeknek harangjai hívogatóan zengnek városunk felett. Végül, de nem utolsósorban sokat jelentenek az ismerősök, barátok, az egykori munkatársaim, akik sajnos egyre fogynak az évek múlásával, ama másvilágba költözésük okán. És mindezek együtt, amelyeket mi magunk hoztuk létre fáradtságos munkával, sok-sok gondoskodással, és amelyekre - joggal - büszkék lehetünk, és büszkék is vagyunk. Az egykori szántóföldek helyére mára egy élhető, színes kis várost varázsoltunk.

Jegyezte : Fekete Béla nyugdíjas építészmérnök, Tiszaújváros 2016-01-28

Előszó a képekhez

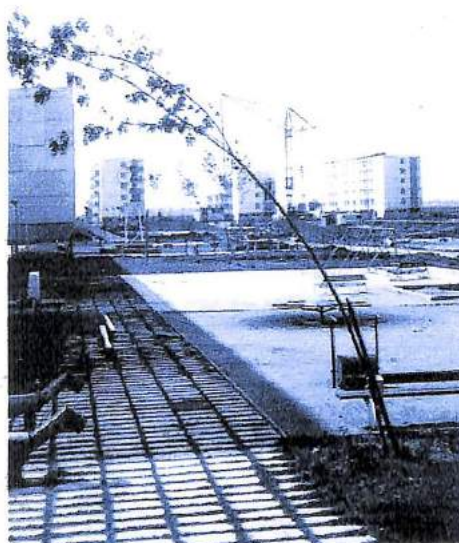
E néhány páros városi képsorral kívánom bemutatni, hogy az elmúlt, - mintegy két emberöltőnyi - idő alatt városunk mennyit, s miként bővült, fejlődött, színesedett, és vált minden szempontból egyre teljesebbé, korszerűbbé, élhetőbbé, miután az egykor ujjnyi csemeték mára már faóriásokká nőttek, az egyhangú, fekete aszfaltos járdákat felváltották a színes köburkolatok, és a házaink homlokzatai, ezekkel együtt pedig az utcaképeink is színesebb, változatosabb formákban, a korábbi látványokhoz képest gazdagabban jelennek meg.

A képeket készítette, és összeállította :

Fekete Béla nyugdíjas építészmérnök

Tiszaújváros, 2016-03-01

VÁROSUNK,

..... AHOGYAN ÉPÜLT ÉS SZÉPÜLT

RÓZSA ÚT

ÁRPÁD ÚT

VÁROSHÁZA

A PIAC

ALKOTMÁNY KÖZ

KÖNYVTÁR ÉS ÁRKÁD

BÜKK ABC

HUNYADI (5-ös) ISKOLA

VÁROSKÖZPONT

Gál Tivadarné

HAZAFELE

Kellemes nyári este fogadta Juditot, amint kilépett árkádsori munkahelyéről. Az enyhe szélben hajladozó fák, friss fuvallatot küldtek felé. Élvezettel lélegezte be a friss, tiszta levegőt, majd, mint minden este felnézett a sötétedő égre és az előbukkanó csillagokhoz küldte háláját a sikeres napért.

Az első, ami az útjába akadt egy óriás gesztenyefa volt. Köszöntötte a fát. Ott állt, tornyosult a két lakótömb között, uralva a teret évszakonként átalakulva az ott élők csodálatára. A legszebb talán tavasszal volt, amikor a hosszú téli ébredés után fehér fűrtös virágai, mint megannyi gyertyaszál ékeskedtek föl az ég felé, erőt, kitartást adva.

Most, így augusztus vége felé, már pattanásig feszültek rajta a megérett gesztenyegumók, hogy majd nemsokára a megnyíló héjakból aláhulljanak a földet betérítő barna avarra.

Elindult hazafelé azon a megszokott úton, amit már becsukott szemmel is megtenne oda vissza annyi év után. Ismert minden épületet, fát, teret. A velük kapcsolatos emlékek gondolatokat szültek, és ő szeretett játszani a gondolatokkal. Hitte és vallotta a fizika törvényeit meghazudtolva, hogy a gondolat a leggyorsabb, a hang, sőt még a fény sebességénél is. Egy ajándék, amivel szárnyalhatsz múltba, jövőbe. Emberek, történetek, tájak-, érzelmek villannak elő. Nincs tér, idő csak te vagy és a gondolataid.

Az első épület, a sarkon, ami előtt elhaladt a könyvtár épülete volt. Egyik kincse, értéke a városnak. Nem rég vette fel a Hamvas Béla nevét. Judit érezte, hogy most vált igazán méltóvá rá, hogy könyvei gazdagságával, olvasói érdeklődésével, megértse az író üzenetét.

Nem volt könnyű Hamvas mondhatni agycsikorgató gondolatait olvasni, de ha ráértett az írásaiban rejlő mondanivalóra, mély igazságára, volt, hogy a csodálatától hajnalig nem aludt. Azon tűnődött, egy holtnyelveket beszélő, fordító, filozófusokkal egyenrangú polihisztor hogy nem vált szkizofrénné a két véglet között, ami a szelleme nagysága és a hely egyszerűsége között tátongott? Az író egyik sora adott rá választ:

"Én tudtam egyedül megtenni, hogy a dolgokat, ne a környezettől tegyem függővé, hanem az Istenektől. Mert a veszély a sors erős levegője, és én csak erős levegőben érzem jól magam!" Judit szerint Ő volt a palkonyai Jézus: világított, és aki olvassa annak fényt ad ma is!

A művelődési központ előtt egy rég megsárgult plakát emlékeztette a tavaszi Zorán koncertre. Dúdolni kezdte egyik dalát: "Hogy tudd egy pohár víz mit ér, ahhoz hőség kell, ahhoz sivatag kell." Miért van az, hogy igazából, csak akkor értékeled a jót, ha megjáród a sivatagot is?

Gondolatai a múltból jöttek elő. Az előadások, hisz itt láthatta Ruttkait, Máté Pétert, vagy könnyezett büszke édesanyaként a lánya szalagavató szereplésén.

Két feketerigó szerelmes csivitelése terelte át figyelmét a volt Kazinczy iskola kerítésére. Ott játszadoztak önfeledten, veszélyt nem ismerve egyre közelebb ugrálva egymáshoz. Büszke lehet magára az a város, ahová befészkelte magát a feketerigó! Az már zöld övezet, kertvárosnak nyilvánítható, tudta meg a mamától, akivel hajdanán erre sétáltak.

Befordult az iskola sarkán. Igen, a Kazinczy sulí, neki mindig az marad. Szinte hallotta a szünetben önfeledten rohangáló gyerekek zsvaját, az énekórák ablakon átszűrődő dallamfoszlányait. Cseterki tanár néni jellegzetes hangját, oktatva diákjait. Ez már a múlt. Azóta számtalan intézménynek adott helyet. Változik, alakul, állandó fejlődésben van minden, az épületek külseje belseje, és ami annál is több! Az emberek hite, erkölce, igénye, ízlése. Mozgásban, megújulásban, és így van ez jól. Próbálgatjuk az újat, szeretnénk az tökéletest, de megtaláljuk-e, amikor mindenkinek másképpen jó a jó?

A városháza oldalában kilenc fenyő várta. Délcegen álltak őrt, mint hűséges katonák. Elmosolyodott azon, hogy van-e még a városban hasonló, pihent agyú, aki ezekre felfigyel.

Kiért a térre. Szerette ezt a teret, megannyi rendezvény színterét. Még ki sem hült kövezete a triatlon nagyhét dübörgő koncertjeitől, itt egy újabb ünnep! A kenyér ünnepe, a várva várt tűzijátékkal, majd nemsoká a tanévnyitónak ad helyet. A szoborral nem tudott megbarátkozni. Magyarázhatták, hogy életfa, ami az összetartozást, testvériséget jelképezi, a sok helyről ide jövő emberek kapcsolatát. Neki csak egy fonott óriás nyalóka maradt, mert milyen fa az, aminek nincs koronája, kiteljesedése, derékba tört. Vagy a városlakók képzeletére lett bízva, ki hogyan látja a folytatást?

A város szemközti oldaláról sztereóban megszólaló harangok lecsendesítették a lelkét. Békés estéken, volt, hogy csak a történetekre, hangokra figyelt. Hallgatta a tér fái között megbúvó madarak zajos csivitelését, a fiatalok követkoptató fadestkás próbálkozásait. A tér melletti díszító szökőkútjának suhogását. Ég felé törő vízsugara aranyló színben pompázott a lemenő nap sugarai között. Érezte friss permetét az arcán, hallotta a békák szerenádját, és ha mindehhez a harangjáték, épp akkor csilingelte el a Vangelis dalát, képes volt tánclépésben folytatni az utat.

Emlékszik, egy hideg téli estére, amint bekanyarodott a térre, feledhetetlen látvány fogadta. A térdig érő hóban egy kutya ült a gazdája mellett, és előrenyúlt megfeszített fejjel vonítva énekelt együtt a harangokkal. Mutatványnak is beillő volt.

A Szent István úton áthaladva az Árpád útra ért. Ismerte szinte minden kövét. De egy várost igazán megismerni, csak akkor tudod, ha benne élsz! Együtt formálódasz a város fejlődésével. Itt van az otthonod, kenyered, barátaid. Kilépve közülük, itt érzed, hogy befogadtak, szeretnek, ami nagy erő a nehéz gondokban is!

Továbbjártszott a gondolatokkal. Most dimenziókban képzelte el a várost és benne az életet. Ha fényképen látná, akkor egy kétdimenziós látkép tárulna elé, ha megfilmesítené, már több lenne benne a mozgás, de érezni egy város lüktetését igazán csak akkor tudod, ha itt éled mindennapjaid! Itt már a tér, az idő, emberek, történetek, színek, hangok, illatok, ihletet adó pillanatok mind azt sugallják, részese vagy egy sejtnek, egy közösségnek és nincs megállás, csinálnod, menned, élned kell tovább! Nem véletlen, hogy egy újabb Hamvas idézet adott értelmet, tartást gondolataihoz.

” Most eredj és élj, mert a világ a tiéd!”

Alig tizenöt perc séta alatt Judit hazaért.

Gál Tivadarné: Olgi

Halászi Aladár

Az utóbbi fél évszázadom

Nekem az utóbbi fél évszázad az életem, melynek keretét városom adja.

Nekem e város nem csupán lakhelyem, ahová a Posta pontosan kihozza a nekem címzett küldeményeket; nem is csak utak, parkok, épületek, iskolák, művelődési és sport központok, egészségügyi és más intézmények, templomok, pályaudvarok, boltok, műhelyek, gyárok. Nekem e város elsősorban Te vagy, akivel közösséget alkotunk, miközben e látható, tapintható tárgyi világunkat eddig fölépítettük.

Nekem e közösség az életető közegem. Nélküle egyhangú magányba fulladna létem, mert nem volna kivel együtt örülnöm, akár búsulnom, nem készítené alkotásra a csend körülöttem.

Nekem az alkotás az emberré minősítő lételemem. A közösségért dolgozni a legméltóbb emberi cselekedet, amely egyedüli mértéke kell legyen életünk minőségének, a közösségben elfoglalt koordinátáknak.

Az én életem minőségét is e közösség adja az egészség, az anyagi színvonal előtt. Hívtak már más vidékére is e hazának, más tájára is e világnak, de nem tudtam volna magammal vinni mindnyájatok kedves mosolyát, hangját, hozzám is kapcsolódó történetét, az egyre gazdagabb környezetem, a Tisza, Sajó nyugtató vizét, melynek folyása életem ütemét is adja: egyenletes, gyorsuló, lassuló.

Nekem e város első, komolyabb elismeréseim helye; hivatásom kiteljesedésének, sikereinek bázisa. Néhány irigy is közvetve igazolja, hogy itt szökött szárba pályám, mint a búzakalász, melynek magjaiból nemcsak őrlésre, de vetésre is futotta. Azokat széthordták tanítványaim szerte e hazában, világban.

Nekem a hazám így kiszélesedett a nagyvilágra, de igazán csak itt vagyok otthon benne, mert itt ismernek, talán szeretnek is. Kell az életemhez ez az elszakíthatatlan kötelék. Mai világunkban különösen erősen hat egy-egy szó, mosoly, amelyek összetartozásunkat bizonyítják, erősítik.

Nekem, hogy összetartozunk, nem tanult erkölcsöm: egyszerűen természetes érzés, amelyet ha bármi és bárki gyengítene, csak akkor nyugodnék meg, amikor helyreállna az eredeti, emberhez, emberi közösséghez méltó állapot.

Nekem a város a béke szigete. Kell az alkotáshoz a megtermékenyítő nyugalom, az a jó érzés, hogy nem vagyunk fölöslegesek, hisz' ránk irányulnak óvó, segítő tekintetek, még ha minden percben nem is tapasztaljuk.

Nekem a perc, az idő az életem folyása. Nem örülök gyors múlásának, csak annak, ha hoz valami kedveset, jót a hétköznapiakba. Most éppen őt, az időt ünnepeljük, mert fél évszázados hosszban sorakoztatja eléink múltunkat, segít fölidézni, mit éltünk át együtt és egyedül.

Nekem az együtt átélt élményeim mélyen beleivódtak érzelmeimbe, emlékeimbe. Így váltak feledhetetlenné nemzeti ünnepeink, a fáklyás felvonulások, a triatlon eseményei, a kitüntetésre méltó városiak megismerése az ünnepeken, sport- és kulturális rendezvények. Nem feledhetem az évenként ismétlődő iskolai összejöveteleket, ünnepeket, sikeres vizsgákat, vetélkedőket, melyek egyikét- másikat én szerveztem. Most, hogy már jó ideje nyugdíjas lettem, e fél évszázad ezzel az értékrenddel, nézőponttal is megmérhető. E megnyilatkozásom végén hadd fordítsam versbe a szövegemet, hogy városunkhoz viszonyulásomat erősebb érzellemmel is kifejezhessem:

Kezünk nyomán minden fölépült mára,
mi kell modern korunkban életünkhöz.
Az erre járó mindig megcsodálja
gazdagodásunk, gratulál létünkhöz.

Iskola, könyvtár, kultúrház, boltok,
központja sportnak és egészségünknek,
a pályaudvarok, gyárak templomok
mind-mind részei városi énünknek.

De bennük Téged csodállak jobban,
ki építetted és akiért épült.
Szívem nagyobbat csakis érted dobban,
mert ez az ötven év általad szépült.

Szép városom! Élj, boldogulj sokáig!
Találjunk benned örömet mindenkor,
míg nem halunk meg az utolsó szálig.
Tegyen még jobbá, szebbé az utókor!

HALÁSZI ALADAR

Jávorszki Istvánné

„Amikor én még kislány voltam...”

50 éve szeretett városomban!

1966 Szeptember 18-án költöztünk az akkor még csak épülő városkába. Minden pillanatára emlékszem, mintha ma történné. A három 8 emeletes ház már állt, jelezve a főúton elhaladóknak, hogy itt város születik. Az üzletsoron jöttünk végig kis kocsinkkal /lóval hajtott lapos/, még most is emlékszem az ott sorakozó üzletekre. Szájtátva néztük, hiszen addig még nem igen jártunk sűrűn ilyen helyeken. És akkor sorolom: Üveges: Vetési Ernő bácsi, Órás: Molnár Laci bácsi, Méteráru: Onder Gyuri bácsi, bútörüzlet, élelmiszerbolt, háztartási bolt, nem sokkal később Mogyoró cukrászda, és gyógyszertár.

Édesapam tűzoltó volt, Ő már korábban itt szolgált, naponta jött a kis Csepel motorjával dolgozni, így végre ide tudtunk költözni egy kis faluból, ami 20 km-re volt Tiszaszederkénytől, a Lórántffy Zsuzsanna út 121 sz. épület földszinti 1+fél szobás lakásba Édesanyámmal és 4 testvéremmel. Akkoriban még nem volt központi fűtés és gáz, a szobában kályhával fűtöttünk és a konyhában sparhelten főtt a finom ebéd. Szénnel, fával tüzeltünk, amit a Tüzép-en lehetett megvásárolni. Emlékszem, mi gyerekek is vödörben hordtuk a szenet a pincébe. Nem volt könnyű, boldogan segítettünk mindig. Kicsi volt a lakás, de boldogok voltunk, hogy együtt lehet a család.

Sok nagycsalád, kiscsalád és fiatal költözött akkoriban a városba a jobb megélhetés reményében. A TVK és az ERŐMŰ volt ahol az emberek többsége dolgozott. Sokan a közeli kis falukból is ide jártak dolgozni. A városban akkor még alig volt forgalom, csak az új házakat építők teherautóinak a zaja bontotta meg a csendet, nyugalmat.

Emlékeimben még ott él a mostani Szederkényi utcában lévő kocka épület alsó szintjéből kialakított „Tejcsárda”, ahonnan tejeskannában hordtuk a tejet, amit Hornok Mami mért jó szóval, kedvességgel. Volt egy kisbolt, mindent meg lehetett vásárolni, ami szükséges volt. Volt kocsmá is, ahol esténként a munkában megfáradt emberek egy sör mellett jókat beszélgettek. Volt rend és tisztaság. A rend Öreire bizonyára sokan emlékszenek: Hack Feri bácsi és Hegedűs bácsi, akiknek tekintélyük és termetük is igen nagy volt. Volt tisztaság, emlékszem, a környékünkön lakó Tóth bácsira, Ő volt a parkőr, vigyázott arra, hogy zöldelljenek a pázsitok, virágozzanak a gyönyörű virágok, ne legyen szemét a tereken. Mindenki tisztelte, szerette Őt, mi ugyan gyerekek féltünk tőle egy kicsit, de Ő csak a rendre és a tisztaságra nevelt bennünket.

És kirándultunk is, tudod hová? A gátra, ahol már kora tavasszal barkát szedtünk, másztunk a fára, az odvas fákból pedig kicsi bunkereket építettünk. Télen pedig itt szánkóztunk, feledhetetlen volt, sokat kacagtunk, élveztük a havat a szánkózást.

Voltak jó szomszédok, mindenki ismert mindenkit, voltak kedvesen mosolygó boltos nénik és voltak jó tanár nénik, tanár bácsik, akik tanítottak szépre, jóra, okosságokra. Én a Lórántffy Zsuzsanna általános iskolában kezdtem el az 5. osztályt. Igazgató úr Bodnár Elemér volt, osztályfőnököm Bodnár János, az irodalom szeretetére pedig a máig is mosolygó Pataky Ilona tanárnő nevelt. Az orosz nyelvet Bírócsák tanár úr, az általam kedvelt kézilabdára pedig az „örökifjú” Vajda József tanított.

Aktív részese lehettem a focipálya avatásán /a mai is ugyanez, csak modernebb/, ahol sportolók tették emlékeztetése ezt mindenki örömére. Volt salakos kézilabda pálya, ahol első meccseimet játszottam, később épült meg a bitumenes „katlan” kézilabda pálya, volt súlyemelő terem, volt két bitumenes kosárlabda pálya, ahol a nagyra nőtt fiúk vívták egymás ellen mérkőzéseiket.

Aztán mikor középiskolás /Kun Béla-s/ lettem, eljártunk az akkor már felépült Művelődési Házba, ahol szombatoként az akkori népszerű banda /ZMF/ zenéjére báloztuk át az éjszakát. Akkortájt még nem lehattunk volna ott, hiszen 18 éven aluliak nem látogathatták volna a szórakozóhelyeket, tanáraink ellenőrizték, járták a szórakozóhelyeket, /vigyáztak ránk/ és csak szigorú szülői beleegyezéssel lehattunk ott. Édesanya és Édesapa bízott bennünk, így nem volt gond, de a féltés, odafigyelés soha nem maradt el. Volt ifjúsági klub is, ahol a város fiataljai szórakozhattak munka után.

Láttam, hogyan nőnek ki gombamódjára a házak, új üzletek. Hogyan szépülnek a terek, parkok. Minden utcáját, házát ismerem, ismerem a benne lakó embereket, akiket a mai napig egy mosollyal, köszöntéssel üdvözölhetek.

Itt nőttem fel, itt kezdtem dolgozni, itt lettem családom, férjemmel, aki szintén sportoló, itt alapoztuk meg a családjunkat.

A mai napig itt élünk családommal, Édesanyámmal, testvéreimmel, és nem vágyunk el.

Hiszen ez az én városom! Ma már nyugdíjasként éljük boldog napjainkat, és azt szeretném, ha az itt felnövekvő nemzedék itt találná meg a boldogságát, életét, és a következő 50 év múlva ő mesélné el gyermekkorának történeteit.

Visszaemlékezett

Jávorszki Istvánné

szül. Berecz Erzsébet

Ötven éveseket szeretek. Városköszöntő.

Kicsit szégyenkezem, pirulok, hogy 77 évesen 50 évest szeretek.
Nem is egyet, kettőt. Az egyik tavalay volt 50, Ő az idősebbik. Sok éjszakát töltöttünk együtt Nála, volt köztük csendes, de voltak hajtósok, vadak is. Volt, hogy együtt szilveszterezünk, karácsonyoztunk, ünnepeltünk. Életem jó részét VELE töltöttem. Rengeteg élmény, siker, kudarc (is) jutott nekünk. Szép volt! Mégis mindig „haza mentem” a másikhoz, Testvérek Ők. Egyik a másik nélkül nem létezne. Neki most van születésnapja, az 50-edik. Őt ünnepeljük most, ezért Róla majd bővebben. Az előzőre is úgyis vissza kell térni, együtt léteznek. Sajnos elvesztette „lánynevét”, mert egy MOL nevű herceg elvette. Mindig hálával és jó szívvel emlékszem Rád! Jó szerető voltál kedves Tiszai Vegyi Kombinát. Sokat kaptam Tőled.

A másik ünnepelt, Aki sokunknak otthont adott. Ahová mindig visszatérhettünk, megpihenhettünk. Ahol meleg levest ehettünk, tiszta inget vehettünk, falat festettünk, éltünk, szeretünk és felcseperedtek gyermekeink.

„A” VÁROS!! Tiszaújváros. Az Építők útja. 52 éve élünk itt.

A kisfiamat 64-ben már ide hoztam haza a kórházból. Csak a kisszobát tudtuk fűteni a „PARÁZS” tűzhellyel és gumicsizmában jártam tejért a Rimaszécsi boltba. Mégis szép volt!

Fiatalok voltunk. Emlékszem a most 50 éves gyönyörű asszony (város) kislány korára végig.

Ahogy ásták a díszítő medrét, hetekig hallottuk a cölöpverő dübörgését a HOTEL, vagy a toronyházak alapozásakor.

Az óriáskompresszorok üzemeltek a gyárban, itthon a lakásban mozgott az ajtóban hagyott kulcscsomó és bólogatott a magasra nőtt virág.

Nyakamban vittem a lányomat oviba (volt 4 es iskola) és a „hosszúhajú Júlia” volt az óvónő.

Őskor. Istenem, de jó emlékezni! Tiszaszederkényre is.

Aztán a kislány serdülni kezdett, növekedett, szépült, épült.

Nőttek ki a földből a házak, épült a „DERKÓ”, a sporttelep.

Jöttek az emberek Dunántúlról, Karcagról, Rudabányáról. Olvasztó tégely lett a városka, az alföldi juhász lányának bányász fiú lett a párja, a pesti vagánynak konok hajdú a szomszédja.

Pár év múlva mind büszkén vallotta mikor hazament, hogy (Leninvárosi) Tiszaújvárosi vagyok.

Kialakult egy kellemes, összetartó hangulat, büszkeség.

Később nagyban segítette ezt kiváló emberek szellemisége, mint Zabos Géza bácsi tájszeretete (Szerelmem a Tisza), vagy Márkus Gábor életműve (Triatlonváros).

Sokan és nagyon sokat tettek azért, hogy Tiszaújváros ilyen legyen.

Ilyen, hogy otthonról haza lehessen jönni. Élhető, hangulatos, szép.

Kis túlzással mindenki ismer mindenkit. Átintegyetnek a túloldalról, megismernek az „Arany Sas-ban”, nevémen szólítanak a KIS ABC-ben.

Mindenhol régi kedves arcok, barátok, volt munkatársak, nagyon jó!

A garázsnál mindig töltöttek egy pohárával a „Jóskák”, „Imrék”, „Lajosok”.

Alig várom a tavasz érkezését, hogy „bomoljanak” a díszfák virágai (gyönyörűségek), nyíljanak a

parkban a már elültetett tulipánok, később pompázzanak a rózsák.

Hát hogyan szeretnék Tiszaújváros!!

A parkok szépségét, a körforgalmak virágkompozícióit bármelyik nagyváros megirigyelheti.

Akkor is szeretlek amikor felrakod ékszereidet, kigyulladnak Karácsonyi fényeid a főtéren és a Szentistvánon.

Akkor is amikor „harsány” vagy a főtéren koncerteken, nagy rendezvényeken és persze a TRIATLON-on.

Öröm látni a sok fiataalt, tapsolni sikereiknek, remélve, hogy új Kőszegi Györgyök, Rakusz Éván és Sebestyén Júliák bontogatják szárnyaikat, hirdelve: Tiszaújvárosiak vagyunk!

Csöpi néni is nevelgeti a szépségeket a Gimnasztrádában. Együtt biciklizik a 70 éves nagy 3 éves unokával és együtt fut ezer különféle ember, csodálatos, felemelő, HAJRÁ TISZAÚJVÁROS!!!

Itthon vagyok.

Aj de jó találkozni, szót váltani szomszédokkal, barátokkal, emberekkel. Gyönyörködni abban ami szép. A DERKO program egyikében, vagy elmenni egy meccsre a Sportcentumba, látni a sétáló nyugdíjasokat, büszke, domborodó pocijú kismamákat.

Rácsodálkozni (sokadszor) a Sugár hármassikrekre, ahogy szállnak ki a kocsiból, mint kis katicabogarak.

Meghallgatni a harangjátékot ha arra járok, várni a Krónikát csütörtökön.

Persze fegyelmезetten be kell venni a gyógyszereket, elmenni a laborba.

A lépcsőház előtti dumapartin illik szidni a korrupt politikusokat, ebéd után aludni egyet és élvezni ennek a kedves kisvárosnak minden napját.

Élvezni MINDENKINEK! Akik suliba járnak, tanítanak, akik dolgoznak, szolgálnak és tesznek azért, hogy Tiszaújváros ilyen legyen. Mindannyiunk kincse ez, ezért is szeretem, szeretjük.

A sétíztető bölcsiseké ugyanúgy, mint a NIKODEMUS öreg lakóié. Én sem kívánok már sokat, csak hogy naponta láthassalak, „érinthesselek” ha lehet. Hiszen ismerlek. Tudom hol nyílnak a magnóliák a kertvárosban, tudom melyik fán tanyázik a bagolycsapat és hogy hol van a MAMMA ROSA.

A negyediktől kinézve látok minden fáklyát a gyárban, mindegyiket tudom kié (melyik gyáré).

Együtt telt felettünk az idő, Én megöregedtem, Ti szép ötvenesek vagytok.

Esteledik. A város aludni készül. A fáklyákon most csak az őrlángok égnek. Mentő, rendőr, tűzoltó nem szirénázik, nyugodt éjjel ígérkezik.

A nyugdíjas keze ügyébe készíti a poharát meg a távkapcsolót, a fiatalember kedvese csípőjén babrál, a baba elmosolyodik álmában és megmozdul szájában a cumi.

A virágok „átölelik” egymást, a madárcák összebújnak.

Nyugalmas jó éjt TISZAÚJVÁROS!!!

Ébredj még szebb reggelekre, napokra, „Boldog SZÜLINAPOT”!!!!

A 100.-ra már az ír köszöntőt, aki még szopizik, vagy meg sem született. Szurkolok neki!!!!

Tiszaújváros 2016. március.

K TÓTH IMRE

Kovács Gyuláné

ÁLMAINK VÁROSA

KALANDOZÁS AZ EMLÉKEKBEN, IGAZ MESE AZ UTÓDOKNAK

44 évvel ezelőtt reményteljes szívvel és a jövő ígéretével szálltunk le a debreceni buszról, és léptünk be párommal együtt a Bartók Béla út, Liszt Ferenc utca, Május 1 út¹, Lékai János út² és a Nógrádi Sándor út³ által határolt mini városkába, melynek névtábláján a **Leninváros** helységnév állt.

1972. május 2-át mutatott a naptár. Ez a nap kitörölhetetlenül beleívódott az emlékezetembe, és a mai napig – valahányszor rá gondolok – ugyanaz a felemelő érzés fog el, mint azon az első napon.

Szerettem eddigi életem három állomását is, melyek mindegyikében más-más útravaló került a tarisznyámba: Igricit, gyermekkorom szeretetteljes színterét, Sárospatakot, ahol középiskolás tizenévesként a tananyag mellett rendet és fegyelmet tanultam, és nagyon szerettem Debrecen egyetemi légkörét humánus tanárainnal együtt, de ez a síkságból kinövő új város lenyűgözött, mert láttam benne és lakóiban a perspektívát, az alkotás, a fejlődés, a kiteljesedés lehetőségét, olyan teret a fiatalság számára, amely jórészt csak rajta múlt, hogy él-e vele.

A lakás és a fizetés mellé ez volt az a bónusz, amely csak hozta-hozta ide a fiatalokat, és elősegítette, hogy gyökeret verjenek és itt alapítsanak családot, itt neveljék fel önállóan gyermekeiket, és itt öregedjenek meg.

1972. május 2-a verőfényes szép tavaszi nap volt, és a Béke úton befelé haladva az volt az érzésem, hogy a város a mi fogadásunkra öltözött ünnepi díszbe. Lenyűgöző látványt nyújtott a rengeteg virágba borult facsemete, a vonalzóval megrajzolt hibátlan járda, az üdezöld fű, az ezernyi tavaszi virág, a hófehér víztorony és a Tisza úti házak végső falára festett virágcsokor, a májusfa, a békegalambok, és a felirat: „Éljen Május 1!, Békét a világnak!”

A jelszóból kiderült, hogy az ünnepi dísz személy szerint nem nekünk szólt, hanem május elsejének, a város későbbi életében is sokáig (1989-ig) hagyományossá vált és sokunk által kedvelt vidám társadalmi ünnepének, de ez az én kellemes érzésemen már semmit sem változtatott.

Ami első látásra még feltűnt, és szintén nem lehet elfelejteni, az a makulátlan tisztaság: cigarettacsikket, szemetet elvétele lehetett csak látni. Ez mint később kiderült, nemcsak a két parkőr bácsi érdeme volt, hanem mindenki vigyázott a rendre, sőt díszítette, szépítette erkélyét, lépcsőházát, még az épület előtti virágoskertet is. Ha egy sietős biciklist a matematika tudása (két pont között legrövidebb út az egyenes) véletlenül (?) arra készítetett, hogy levágja a 4. Sz. Általános Iskolával⁴ szembe fordított ház sarkánál a derékszögű kanyart, még egyszer bizonyára szégyellte volna ezt megismételni, mert a VGV⁵ munkása rotációs kiskapával és fűmaggal másnap már behegesztette a fiatal pázsiton esett sebet.

Nem hittem a szememnek, amikor egyszer-egyszer ezt láttam!

(Hogy ma hány ilyen munkásra, parkőrre lenne szükség, azt Kerékgyártó István tudná csak megmondani!)

¹ Ma: Szederkényi út

² Ma: Rózsa út

³ Ma: Bethlen Gábor út

⁴ Ma: Szent István Katolikus Általános Iskola

⁵ Ma: Városgazda Nonprofit Kft.

Felvételi beszélgetésre (ma állásinterjúnak nevezik) jöttünk, én a 106. Sz. Ipari Szakmunkás-képző Intézetbe⁶, a férjem pedig a TVK⁷ legelső gyárába a Festékgyárba, ahol mindkettőnket nagyon barátságosan fogadtak a vezetők.

Az akkori vállalati és városi vezérkar derékhadának zöme 40-50 év közöttiekből állt, ők voltak a szemünkben „a nagy öregek”. Hivatalos fórumon elvtársnak (ma úr) szólítottuk őket, de az utcán jónehányukat a tiszteletet maximálisan kifejező, de barátságos „Bácsi” megszólítással illettük.

Komikus is lett volna például Démuth Józsi bácsit elvtársazni akkor, amikor a becenevén Ferkó Munkásszállóban a részünkre kiutalt szobában a bútorokat segített tologatni TVK-s vezető letére.

Sólya Laci bácsi, Zabos Géza bácsi, Kobza Józsi bácsi, Cseterki Sanyi bácsi és ugyanígy még sokan mások is kiérdemelték emberi magatartásukkal ezt a megszólítást.

Lehet, hogy faluról hoztuk magunkkal ezt az illemszabályt, de valójában sokkal több volt egy ilyen megszólítás mögött: egy példaértékű emberi kapcsolat, az elődök és utódok egymás iránti kölcsönös megbecsülése. (Ez nem az urambátyám- uramöcsém viszony volt!)

Bácsinak szólíttatni nem életkort, hanem rangot jelentett, a szakmai tekintélyen túl egy olyan emberi értéket, amely azt hiszem, a ma adott kitüntetéseknek is alapja, és jelez egy stabil értékrendet a városban.

A várost körbejárva (kerek 1 órát vett akkor igénybe!) feltűnt, hogy itt nincsenek öreg emberek, sem az utcákon kocsik, csak építőanyagot vagy bolti árut szállító autók, van viszont sok-sok babakocsit tologató fiatal anyuka. Az átlagéletkor 1972-ben 27 év volt.

A város nappal is csendes volt, csak a TVK felől beszűrődő, egyáltalán nem zavaró bűgös, morajlás hallatszott, ha déli irányból fújt a szél (a jellemző az északi szél volt), valamint a gyermek-intézményekből kiáramló és a fülnek kedves gyermekzsivaj.

Nem tudom, volt-e nálunk boldogabb ember, amikor megkaptuk az állást, és beköltözhattünk a munkásszálló folyosó végi kicsike szobájába. Egyetlen nő voltam az emeleten, és egyetlen közös fürdő volt valamennyiünk számára. A munkásokkal jó barátságban voltunk, és ők végtelen tapintattal biztosítottak számomra egy ésszerű időtartamot a fürdő kizárólagos használatára.

Munkásszállói életünk emlékét mai napig őrzi a Fekete Pistával való tiszteletteljes emberi kapcsolatunk.

Még boldogabbak akkor lettünk, amikor 2 év múlva megkaptuk az első 51 m²-es saját lakásunkat, és megszületett sorban a két gyermekünk. Most már család lettünk, sok-sok új teendővel és örömmel.

Hiszik vagy nem, de minden megvolt ebben a mini városban ami a hétköznapi élethez kellett: mindenféle intézmény, üzlet, szórakozóhely (többségük még lakóépületben!), sőt még csillagvizsgáló is volt, hála Dalnoki bácsi megszállottságának.

Becenevet is adtunk jónehányuknak: a Derkóba jártunk színházba, koncertekre és moziba(!), a Kispiskosban vettük meg a vacsorára valót, a Hatoscsüben itták meg a hazatérő munkások a sörüket, a Gyuri Szalonból öltözködtünk, és a Zoli bácsi boltjából szereltük fel a háztartást (egyik sem volt privatizált!).

Minden közcélú intézményből egy volt, csak bölcsődéből, óvodából, általános és középiskolából volt kettő. Nem csoda, hisz a város 9900 fős lakosságából a 70-es évek elején közel 2000 főt számlált a 18 év alatti legfiatalabb nemzedék.

⁶ Ma: Szerencsi SzC. Brassai Sámuel Szakképző Iskolája

⁷ Ma: MOL Petrolkémiai Zrt.

Ha valaki templomba akart vagy bátorkodott menni, akkor a szederkényi városrészbe kellett átgyalogolni vagy biciklizni.

Hétvégére elnéptelenedett a város, a többség szombaton délután elutazott a szülőkhöz segíteni, és jó hazaival felpakolva visszaérkezett vasárnap este. Ez volt a wellness a 70-es években! No meg a nyéki hegyen vagy másutt lévő „Ibitubán”⁸ a hobbinak nevezett vasárnapi gürcölés. Mert a szombat nem volt szabadnap!

No és az időbeosztásról!

A munkahelyünkön nagyon sokat dolgoztunk és volt kihívás bőven. Hogy csüggedés nélkül helyt tudjunk állni, Töllné Cilike így biztatott: „Nincs lehetetlen dolog, Kislányom! Ha azt kapod feladatoknak, hogy fessd át az eget, akkor a kérdésed csak annyi legyen, hogy milyen színűre. Meg fogod tudni csinálni, de az árnyalatot te választod meg!”

A tanácsa sokat segített, mert ma sem tudom, hogy a munka, a rendszeres túlmunka, az időnkénti társadalmi munka (kommunista szombat), a család, a kisgyermek nevelése és a háztartási teendők elvégzése segítség nélkül hogy sikerült. A fiatal párok szülei nem a városban laktak, a bejárónő és a bébiszitter pedig nem létezett a szocialista foglalkozási jegyzékben.

És a legnagyobb talány pedig számomra még ma is az, hogy a fentiek mellett hogy jutott idő a brigádmozgalmat a gyárkapun kívül is működtetni, a most 40 éves városi énekkarba eljáráni, a Bokréta Őtérzenekarban zenélni, a Szabadosné Terike vezette szakkörben varrogatni, a gyerekeinknek pedig a Pántlika Néptáncgyűttesben táncolni, kisdobosként és úttörőként sok-sok értékes tevékenységet végezni.

Ezek a közösségek is a bónusz aprópénzre váltásának a szinterei voltak, és bár a résztvevők már jócskán megőregedtek, Klubjaikban és Baráti Köreikben még ma is ott munkál az összetartozás éltető ereje, és a vágy az életkorhoz még illő hasznos életre, különösen, ha azt megbecsülik. Az évtizedek során a kultúrát szerető és igénylő, kulturált emberek sokasága alakult ki ebben a városban.

Ha hosszabb távollét után hazajövünk, és mint 1972-ben behajtottunk a Béke úton az immár **Tiszaújvárosnak** nevezett városba, mindig hangosan elmondom: „De jó itthon! Akárhogyis, ez a legszebb város a világon!”

Úgy vagyok vele, mint az édesanya a gyermekével: a hiányosságai ellenére is a legszebbnek látja, és nagyon szereti.

Ezzel az írásommal hálásan köszönöm a minket megelőző szorgalmas és bátor városalapító generációnak, hogy a sok-sok nehézséget vállalva ők is bíztak a jövőjükben, és a 70-es évekre megépítették nekünk álmaink városát.

Mi aztán innen folytattuk! A mostani nemzedéknek pedig szeretném azt üzeni, hogy nagyon értékes örökséget kapnak, amely számukra is lehetővé teszi, hogy álmaik városában éljék le az életüket. Kívánom, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel!

Kovács Gyuláné

Kovács Gyuláné

nyugdíjas középiskolai tanárnő

Tiszaújváros, 2016. március

⁸ Ibituba: birtok az Izaúra c. brazil filmsorozatban, ahol önként vállalták a rabszolgaságot az emberek

Nagy Aladárné

Városunk születésnapjára
/ Kiss Lajosné átírt verse /

Városunkról azt mondja a fáma
Születésnapodat ünnepeljük már ma.
Ezért az ünnepség, melyen együtt vagyunk.
Mély tiszteletünket Néked megadjuk.

Engedd meg azt, mint hűséges gyermekek,
E kis verssel köszöntsünk most Téged.
Kerek ötven az éveidnek száma,
De még fiatal vagy, ezt bárki láthatja.

Történeted sokkal régebbre tér vissza.
De ezt elemezni, nem e versnek dolga.
Bár van életedben sok dicső fejezet,
Mindezt strófában méltatni nem lehet.

A múltadat kutatni, a történészek dolga
Jelenedet pedig van, aki elmondja.
Ha jövőd olyan lesz, amelyet képzelünk,
Erről lakóidnak együtt kell döntenük.

Születésnapodra mit kívánjunk Néked?
Azt, hogy még sokáig köszönthessünk Téged.
Legyen erőd mindig, hogy higgy, remélj, szeress!
Hogy családjainkért sok mindent megtehess.

Gazdagítsd a várost, ugyanúgy az elmét,
Ifjúnak, idősnek védj az egészségét.
Őrizd meg a múltat, teremts gazdag jövőt,
Becsüld meg az embert. az előbbre törekvőt.

Lakóid körében, legyen mindig béke,
Legyél Magyarország fényes ékessége.
Adj a családoknak biztos megélhetést,
Nyugalmat, örömet, boldogságot, reményt.

Kedves kis városunk, megköszönjük szépen,
Hogy bizton, békében éltünk ennyi évet.
Közös volt a múltunk, most tart a jelenünk,
S a jövőt még sokáig éljük együtt.

Születésnapodon az Isten éltesse,
Mindig maradj talpon, minden nehézségben,
Hű városunk, ki csak szépül,
Maradj mindig ilyen, ezt kívánjuk végül.

NAGY ALADÁRNE

Pék Györgyné

Szeretlek Tiszaújváros
Rövid megemlékezés

Ez nem mindig volt így.
Az első költözés dátuma 1958. december 15-e a nem szeretem napja.
Itt nem volt út csak víz és sár.
Erre autó még nem jár.
Csak a muraközi lovak húzták a terheket, amivel megpakolták a szekereket.
Karácsony után iskolába mentünk, nem tudtuk mi vár ránk, bizony féltünk.
Egy hosszú barakban volt az iskola, sok fajta gyerek járt már oda.
Mikor beléptem az osztályterembe, rengeteg kíváncsi gyerek nézett velem szembe.
Hamar barátkoztunk, szeretjük egymást, még ma is tudnám mindenki nevét és megismerném, ki ide belép.
Eltelték az évek, gyorsan nagyok lettünk és egyre többen és többen költöztek köröttünk.
Épültek a házak, gyors egymás után.
Megépült a régen várt új 2-s iskola, belaktuk boldogan.
Általános után tovább kell tanulni, otthonról nem könnyű elindulni.
Még nem volt itt középiskola, gondoltuk akkor megyünk Miskolcra.
Szerencsére jött a hír nem kell messze menni, mert Polgáron fognak gimnáziumot indítani.
De itt se volt még épület, amit belakhatunk, itt is első fecskéknek számítottunk.
De az idő nem áll, halad szüntelen.
Jött az érettségi és 1966.
Ötven éve ennek, évforduló fél évszázad telt el.
És most dupla ötven évet köszöntünk, mert a mi szeretet városunk is öreg lett.
Minden óra mi eltelt nagyon szép és jó volt.
Felépült egy város, amit én is építettem.
Bár nem a kezemmel, hanem szememmel – szívemmel.
Sok az emlék nagyon,
Sok-sok jó barát kik itt voltak akkor mikor az idő oly gyorsan elszállt.
Ezért szeretlek városom, mert itt születtem szinte ;
Bárhol jártam, laktam vissza húzott a szívem. *ide.*
Mert mint Radnóti szépen megírta.
Nem tudhatom, hogy másnak e tájék mit jelent,
Nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország,
Messze ringó gyerekkorom világa.
Ki gépen száll fölébe, annak térkép e táj, s nem tudja hol lakott itt
Fótos Mihály, az *edesapám.*

2016. 02. 10. Tiszaújváros; Pék Györgyné; Fótos Piroscika

Pocsai Piroska

A város, ahol élek

Nem itt születtem, ahhoz koros vagyok,
Mégis ismerek minden fát, bokrot,
Mik ifjúságom emlékit idézik,
Színüket váltva üzennek tavasztól télig.

Nagyon gyermeki volt addigi életem,
Gondtalan, s álmodó: a világegyetem
És a felnőtt kor itt talált engem,
A pusztából kinőtt panelrengetegben.

Tízen évesen, érettségre vágyva
Tanulni indultam a középiskolába.
Élménydús évek teltek négy év alatt,
Versmondás, sport, (s az idő elszaladt)
Minek emlék lapját látták gyerekeim
Kiakasztva közös iskolánk falain.

Itt talált rám az első szerelem.
Emléke megéled becsukott szememen,
Megremegtetve álmodozó lelkem,
Rózsaszínre festve akkori életem.
Megsebzett szívvel felnőtté értem,
Elhagyva akkor fájt, ma már megértem
Miért nem nézi a sorsunk tétlen
A hibát, melyben egyik fél sem vétlen.

Új célok, kihívás, sok megmérettetés,
Agyam filmvásznán volt a készítés
Továblépni, nem feladni soha:
Az igazi tettvágy az élet motorja.

Településünk gyöngyszeme megyénknek,
Jönnek ide fürödni ifjak és vének,
Sportcentrumunk helyszíne világeseménynek,
Mélán nevezik a triatlon szentélyének.
Együtt élnek hívők és szkeptikus egyének,
Három templom tornya mutat fel az égnek.

Telnek az évek, múlnak a napok,
Sorsommal teljesen elégedett vagyok.
A mi kis városunk utcáin sétálva
Mosolygok - olykor meg-megállva -
Parkokba ültetett százszínű virágra,
A semmi közepén nőtt sok-sok házra,
Érzelmesen gondolva a régi s új világra.

Aztán egy ismerős hárs alatt leülök,
Gondolataimban mélán elmerülök.
Zsenge szellő szárnyán rám köszön az este.
Elindulok haza a múlton merengve.

Szerző: Pocsai Piroska

Tiszaújváros

1970-ig Tiszaszederkénynek hívták a falu és az akkorra már elkészült hőerőmű és a Tiszai Vegyi Kombinát tözsomszédsgában felhúzott folyamatosan terjeszkedő lakótelepet. Alig telt el néhány év, és a sivár panelrengeteg, a pusztá lakótelep rohamosan fejlődő, nyüzsgő kisvárossá vált.

1991-től Leninvárosnak hívták.

A 80-as években a város fejlődése némileg lelassult, majd a rendszerváltást követően, 1991. február 1. napjával, a város felvette a Tiszaújváros nevet.

Fekvése

Miskolctól 35 kilométerre, a Sajó
Tiszába folyásánál fekvő település. A
Tiszaújvárosi járás központja.

Története

Nevét 1268-ban említette először oklevél **Scederkyn** néven, mint
Fyltou mellett fekvő helyet, és mint az Ákos nemzetségbeli
Erney fiainak birtokát. Károly Róbert király azonban mint
Újvár tartozékát elkobozta tőlük és 1319-ben Debreceni Dózsa
erdélyi vajdának adta.

Neve 1332-ben szerepelt a pápai tizedjegyzékben is. Ekkor
említik Szent Mártonról elnevezett templomát is, melynek papja
ez évben 8 garas pápai tizedet fizetett.

Szederkény későbbi névváltozatai: 1319-ben Zederken, 1332-ben
Zederkun, Zedurhench, majd később Tiszaszederkény.

Tiszaújváros a szocialista iparosításnak köszönheti létét. A várost 1955. szeptember 9-én kezdték el építeni Tiszaszederkény falu közelében, s maga a város is a Tiszaszederkény nevet használta 1970-ig. Az egykori Tiszaszederkény falu ma Tiszaújváros belterületi városrésze. Az építés első ütemében egy hőerőművet építettek, majd, miután megindult a városban villamosenergia-termelés, megkezdtek a Tiszai Vegyi Kombinát építését is. Elsőként a festékgár kezdte meg működését 1961-ben, ezt követte pár éven belül a műtrágyagyár, majd a polietiléngyár és az olefingyár.

Épül a város 1976.

A gyárakban dolgozó munkások számára lakónegyedekre volt szükség, ezért nagyszabású építkezés kezdődött, és 1962-re lakótelepek épültek, boltok nyíltak meg a városban. 1961. június 1-jén a községi tanács Tiszaszederkény faluból az új településre költözött, s ezzel a városépítés első szakasza befejeződött.

Épül az újnegyed

Épül a kertváros

Üzletsor régen

Gyógyszertár az üzletsoron

Üzletsor 1972

A második szakasz során (1962–1965) még több épületet emeltek a központ körül, így 1966-ra 1464 lakás állt a dolgozók rendelkezésére. 1966. március 31-én Tiszaszederkény hivatalosan is megkapta a városi rangot. 1966 és 1970 között – a városépítés harmadik szakaszában – két általános iskola, egy középiskola és egy művelődési központ épült fel az újabb területeken. Ekkor a városnak már 10000 lakója volt

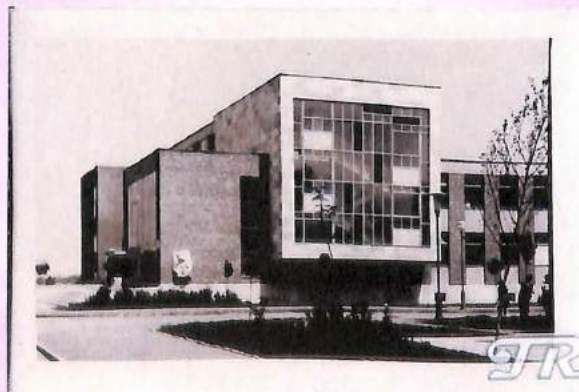

Víztorony,
mögötte az
épülő gimi
1965-ben

Béke úti házak, háttérben a 4-es
iskola épül 1970 körül

2.sz Általános Iskola

A Derkovits Művelődési Központ

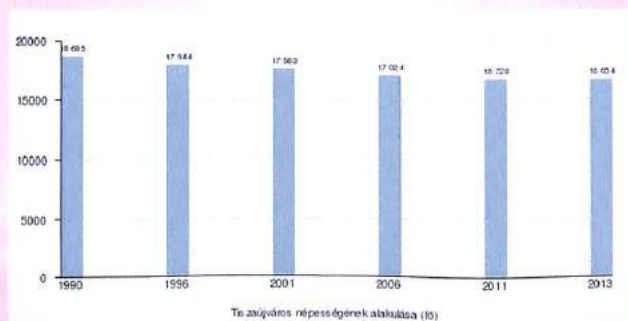
Szederkényi Művelődési Ház

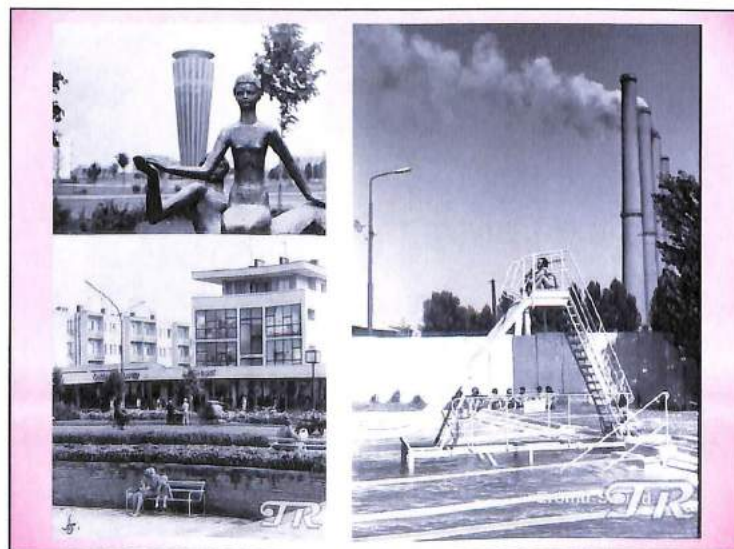
Épül az óvoda

Tiszaújváros lakónépességének alakulása 1990-es évektől napjainkig:

Régi képek

Nevezetességek

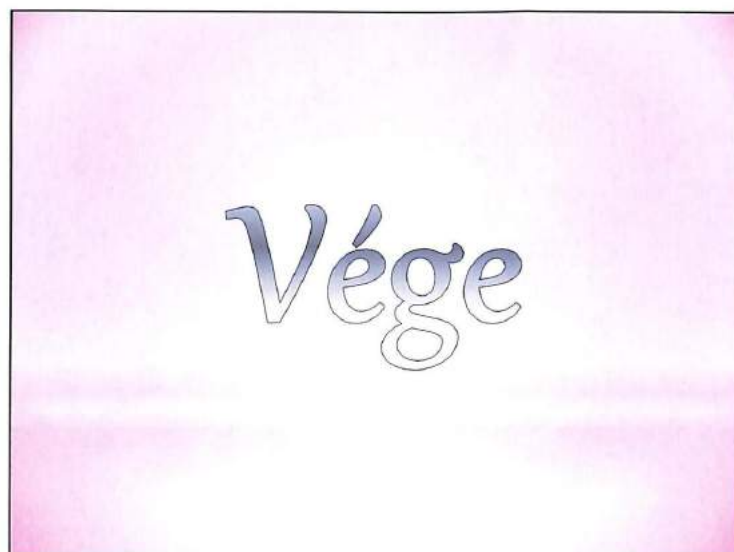
Tiszaújvárosi Termálfürdő, melynek gyógyvizét az 1200 méter mélységből feltörő, 57 Celsius-fokos termálvíz adja. A víz sókoncentrációja, valamint nátrium-klorid és hidrogén-karbonát tartalma magas, így ízületi, idült nőgyógyászati és urológiai panaszok kezelésére alkalmazható. A medencékben a víz 32, 36, 38 illetve 40 fokos.

Rendezvényei

A rendszerváltás előtt Leninvárosban rendezték meg a „Lenin Ifjú Távírásza” (LIT) verseny országos döntőit, melyeken jellemzően 18 év alatti rádiótávírásszok mérték össze „morze-tudásukat”.

Minden évben megrendezik az országos színvonalú Triatlon Nagyhetet, amit Triatlon Világkupa zár. Tiszaújváros minden évben a magyarországi triatlon világkupának ad otthont. Ezen kívül minden évben van Tavaszi Fesztivál és karácsonyi rendezvények.

Szintén minden évben, 2011-ben már 36. alkalommal költözik a városba az AEGON Sportnapok rendezvénye, amelyen évről évre közel hatszáz ember vesz részt, s melynek résztvevői ilyenkor megtöltik a város vendéglátóhelyeit.

Zádeczki Diána

A Tisza parton

Mosolyogsz, de szemedben könny ül,
A boldogságot megjátszani nem könnyű.
A beton-dzsungelben is van élet,
De mit ér ez annak, aki valaha a Tisza partra tévedt.

Szőke barátnőmet jó ideje nem láttam,
De gondolatban sokszor bejártam.
Minden kanyarulatát ismerem nagyon jól,
Beszélgettünk mi versenyről, csapatról, fiúkról.

Kislányként találkoztunk először, de nő lett belőlem,
Mindig örömmel fogadott, semmit nem titkolt előttem.
Ő, büszkén hordozott mindig a tenyerén,
És én boldogan eveztem az álmok tengerén...

Tiszaújváros, 2016. március 22.

Zádeczki Diána